

[מנורות], כל המנורות האחרות דולקות, ומתברכים ממנו כל העולמות. נמצא שהתעוררות הקרבן תקון העולם והברכות של כל העולמות.

הרי ביצד? מתחיל העשן לעלות, אותם דיוקנאות קדושים שממנים על העולם נהנים [נתנים] להתעורר, ומעוררים את הדרגות בתשוקה עליונה, כמו שנאמר (תהלים קד) הכפירים שאגים לטרף וגו'. אלה מעוררים לדרגות עליונות שמעליהן עד שהתעוררות מגיעה, עד שרוצה המלך להתגבר בגבירה.

ובתשוקה שלמטה נובעים מים תחתונים כנגד מים עליונים, שהרי לא נובעים מים עליונים אלא בהתעוררות של תשוקה שלמטה, ואז התשוקה נדבקה, ונובעים מים תחתונים כנגד מים עליונים, והעולמות מתברכים, וכל המנורות דולקות, ועליונים ותחתונים נמצאים בברכות.

בא ראה, כהנים ולוים מתעוררים לחבר שמאל בימין. אמר רבי חזקיה, הכל כף הוא ודאי, אבל כף שמעתי, כהנים ולוים, זה מעורר שמאל, וזה מעורר ימין, משום שהתחברות זכר אל הנקבה אינו אלא בשמאל וימין, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ואז מתחבר הזכר בנקבה, ותשוקה נמצאת, והעולמות מתברכים, ועליונים ותחתונים בשמחה.

ולכן כהנים ולוים מעוררים דבר למטה, לעורר תשוקה וחביבות למעלה, שהכל תלוי בימין ובשמאל. נמצא שהקרבן יסוד העולם, תקון של העולם, שמחה של עליונים ותחתונים. אמר רבי

לעילא, וכד האי אדליק (בוצינין), פלהו בוצינין אחרנין דלקין, ומתברכאן מניה פלהו עלמין. אשתפח, דאתערוותא דקרבנא תקוונא דעלמא, וברכאן דעלמין פלהו.

הא ביצד, שארי תננא לסלקא, אינון דיוקנין קדישין דממנן על עלמא אתהנון (ס"א אתהנון) לאתערא, ומתערין לדרגין בכסופא דלעילא, כמה דאת אמר, (תהלים קד) הכפירים שואגים לטרף וגו'. אלין אתערין לדרגין עלאין דעלייהו, עד דמטי אתערוותא, עד דבעי מלפא לאתחברא במטרוניתא.

ובכסופא דלתתא, נבעין מיין תתאין, לקבלא מיין עלאין, דהא לא נבעין מיין עלאין, אלא באתערוותא דכסופא דלתתא, וכדין תיאובתא אתדבק, ונבעין מיין תתאין לקבל מיין עלאין, ועלמין מתברכאן, ובוצינין פלהו דליקון, ועלאין ותתאין משתפחי בברכאן.

תא חזי, כהני וליואי. מתערי לאתחברא שמאלא בימינא. אמר רבי חזקיה, פלא הכי הוא ודאי, אבל הכי שמענא, כהני וליואי, דא אתער שמאלא, ודא אתער ימינא, בגין דאתחברותא דדכורא לגבי נוקבא, לאו איהו אלא בשמאלא וימינא.

כמה דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. וכדין אתחבר דכר בנוקבא, ותיאובתא אשתפח, ועלמין מתברכין, ועלאי ותתאי בחידו.

ועל דא, כהני וליואי, מתערי מלה לתתא, לאתערא פסופא וחביבותא לעילא, דכלא תליא בימינא ושמאלא. אשתפח דקרבנא יסודא דעלמא, תקוונא דעלמא, חידו דעלאין ותתאין. אמר רבי יוסי ודאי

שפיר קא אמרת, והכי הוא, והכי שמענא
מלה, ואנשינא לה, ואנא שמענא הא, וכלא
בחד סלקא.

השתא צלותא באתר דקרפנא, ובעי בר נש
לסדרא שבחא דמריה פדקא יאות,
ואי לא יסדר צלותיה, לאו צלותיה צלותא.
תא חזי, סדורא שלים דשבחא דקודשא
ברוך הוא, מאן דינע ליחדא שמא קדישא
כדקא יאות, דבהאי מתערין עלאין ותתאין,
ונגדי ברכאן לכלהו עלמין.

אמר רבי חזקיה, לא אשרי קדשא בריך
הוא לישראל בגלותא ביני עממיא,
אלא בגין דיתברכון שאר עמין בגיניהון,
דהא אינון נגדין ברכאן מלעילא לתתא כל
יומא.

אזרו, עד דהוו אזלי, חמו חד חוץ דהנה
קמסחר (ואסטר) בארחה. סטו מארחה.
אתא בר נש אחרא לגביהו, קטיל ליה חוץ.
אהדרו רישיהו, וחמו ליה, ליהווא בר נש
דמית. אמרו, ודאי ההוא נחש, שליחותא
דמריה קא עביד. בריך רחמנא דשזביננא.

פתח רבי יוסי ואמר, יהי דן נחש עלי דרף.
אימתי הנה דן נחש, ביומוי דירבעם,
דכתיב, (מלכים א יב) ואת האחד נתן בדן אמאי
אתיהיב תמן עלי דרף. על ההוא ארח,
דיתמנע (ההוא דרף דסלקיו) דלא יסלקון לירושלם
(ולא יסלקון תמן). ודא דן, הנה לון נחש לישראל
עלי דרף, עלי דרף ודאי, כמה דאת אמר,
(מלכים א יב) ויועץ המלך וגו'. שפיפון עלי ארח,
דעקיץ לון לישראל. וכלא לא הנה אלא עלי
דרף, ועלי אורחה, לאתמנעא מישראל דלא
יסלקון לירושלם, למיחג חגייהו, ולקרבא
קרפנין ועליון, למפלח תמן.

יוסי, ודאי יפה אמרת, וכף הוא,
וכף שמעתי הדבר ושכחתי
אותו, ואני שמעתי זה, והכל
באחד עולה.

עכשו תפלה במקום קרבן,
וצריך אדם לסדר שבח רבונו
כראוי, ואם לא יסדר, אין תפלתו
תפלה. בא ראה, סדור שלם של
שבחו של הקדוש ברוך הוא -
מי שידע ליחד את השם הקדוש
כראוי, שפזה מתעוררות
ונשפעות ברכות לכל העולמות.
אמר רבי חזקיה, לא השרה
הקדוש ברוך הוא את ישראל
בגלות בין העמים אלא כדי
שיתברכו שאר העמים בגללם,
שהרי הם משפיעים ברכות
מלמעלה למטה בכל יום.

הרבו. עד שהיו הולכים, ראוי
נחש אחד שהיה מסתובב [ומצדד]
בדרף, וסטו מן הדרף. בא
אליהם איש אחד. הרג אותו
הנחש. החזירו ראשיהם וראו
את אותו איש שמת. אמרו, ודאי
אותו נחש עשה את שליחות
רבונו. בריך הרחמן שהצילנו.

פתח רבי יוסי ואמר, יהי דן נחש
עלי דרף, מתי היה דן נחש?
בימי ירבעם, שפיתוב (מלכים-א יב)
ואת האחד נתן בדן. למה נתן
שם עלי דרף, על אותו הדרף?
כדי למנע [אותו דרף שעולים] שלא
יעלו לירושלים [ולא יעלו שם]. וזה
דן היה להם נחש לישראל עלי
דרף, עלי דרף ודאי, כמו שנאמר
ויועץ המלך וגו'. שפיפון עלי
ארח, שעקץ את ישראל. והכל
לא היה אלא עלי דרף ועלי ארח,
למנע מישראל שלא יעלו
לירושלים לחגג חגייהם ולהקריב
קרבנות ועולות ולעבד שם.

(דף רמד ע"ב)

תא חזי, בשעתא דמטו ברבאן לידא דמשה, לברכא לכלהו שבטים, תמא לזן דהוה קטיר פחויא, אהדר קטר ליה פארניא. תדא הוא דכתיב, (דברים לג) ולזן אמר זן גור אריה יזנק מן הפשן. מאי טעמא, בגין (דאיהו) דיהא שירותא וסופא דארבע דגלין קטיר ביהודה דאיהו מלפא, פמה דאת אמר, גור אריה יהודה, והוא שירותא דדגלין. וסופא דדגלין זן, דכתיב זן גור אריה וגו', למיהוי שירותא וסופא קטיר פחד אתר:

לישועתך קויתי ה', רבי חייא אמר, (פדכתיב) פמה דאת אמר, (שופטים יג) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. אמר (ס"א רבי אהא), וכי אמאי קויתי והא סליק הוה יעקב מעלמא בההוא זמנא מפמה שנין. אמאי אמר דאיהו מחכה לההוא ישועה. (ס"א אלא ודא) אמר ליה ודאי רזא דמלה, פדכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, ישראל סתם. אוף הכא והוא יחל להושיע את ישראל, ישראל סתם. בגיני כך אמר, לישועתך קויתי ה'.

אמר רבי חייא. ודאי הכי הוא, ושפיר. זפאה חולקהון דצדיקניא, דידיעי לאשתדלא באורייתא, למזפי פה לחיין דלעילא. פמה דאת אמר, (דברים ל) פי הוא חייך וארף ימיה לשבת על האדמה וגו'.

גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב. רבי ייסא אמר, מגד אשתמע, דהא חילין יפקון לאגחא קרבא, משמע דכתיב גד, בכל אתר גימ"ל דל"ת, חילין ומשריין נפקי מנייהו. דהא גימ"ל יהיב, ודל"ת לקיט. ומתכא (נ"א ומשכא) פמה חילין וכמה משריין תליין בהו.

בא ראה, בשעה שהגיעו הברכות ליד משה לברך את כל השבטים, ראה את זן שהיה קשור בנחש, חזר וקשר אותו באריה, זהו שכתוב (דברים לג) ולזן אמר זן גור אריה יזנק מן הפשן. מה הטעם? פדי [שהוא] שיהיה ראשית וסוף, של ארבעה הדגלים קשור ביהודה, שהוא מלך, כמו שנאמר גור אריה יהודה, והוא ראשית הדגלים, וסוף הדגלים הוא זן, שכתוב זן גור אריה וגו', להיות ראשית וסוף קשורים במקום אחד.

לישועתך קויתי ה'. רבי חייא אמר, כמו שנאמר (שופטים יג) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. אמר (רבי אהא), וכי למה קויתי, והרי הסתלק יעקב מן העולם באותו הזמן מלפני שנים? למה אמר שהוא מחכה לאותה הישועה? (אלא ודא) אמר לו, ודאי סוד הדבר ככתוב (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, ישראל סתם. אף כאן והוא יחל להושיע את ישראל - ישראל סתם. לכן אמר לישועתך קויתי ה'.

אמר רבי חייא, ודאי כך הוא, ויפה. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים להשתדל בתורה פדי לזכות בה בחיים שלמעלה, כמו שנאמר (דברים ל) כי הוא חייך וארף ימיה לשבת על האדמה וגו'.

גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב. רבי ייסא אמר, מגד נשמע שהרי חילות יצאו לערף קרב, משמע שכתוב גד. בכל מקום גימ"ל דל"ת, חילות ומחנות יוצאים מהם, שהרי גימ"ל נותן ודל"ת לוקח, ומכאן [ומשכא] פמה חילות וכמה מחנות תלויים בהם.

בא ראה, אותו נהר ששופע ויוצא מעדן, לא פוסקים מימיו לעולמים, והוא משלים לעניים, ולכן עומדים כמה חילות וכמה מחנות ונזונים מכאן. ועל זה גד, זה מוציא ונותן, וזה לוקט ולוקח, ונזונים הבית וכל אנשי הבית.

אמר רבי יצחק, אלמלא שהיה גד מבני השפחות, השעה עמדה לו להשלים יותר מהכל. זהו שכתוב (בראשית ל) בא גד, קרי, וכתוב בגד חסר אל"ף, שהרי השעה עומדת בשלמות, והסתלקה ממנו. זהו שכתוב (איוב ו) אחי בגדו כמו נחל, משום שאותו נהר ששופע הסתלק באותה שעה, וכתוב בגד חסר אל"ף, ולכן לא זכה בארץ הקדושה והסתלק ממנה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן שהיה כזה? פכתוב פחו פמים אל תותר, שהסתלקו הפים ולא שפעו, והרי נתבאר כמה פגם, ושניהם לא זכו בארץ הקדושה, וחילות ומחנות להנחיל לישראל את הארץ. בא ראה, מה שנפגם בגד, השתלם באשר. זהו שכתוב מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. עכשו השלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא נשטפו במערת לוד, שנכנסו מפני תקף השמש, שהיו הולכים בדרך. אמר רבי אבא, נסובב את המערה הזו בדברי תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, שימני פחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת יה. בפסוק זה התעוררנו, אבל לילה אחד היה, פשהייתי עומד לפני אבא ושמעתי ממנו דבר, שאין שלמות

תא חזי, ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, לא פסקין מימוי לעלמין, והוא אשלים למספגי, ועל דא קיימי כמה חילין וכמה משיריין, ואתזנו מהכא. ועל דא גד, דא אפיק ויהיב, ודא לקיט ונקיט, ואתזן ביתא וכל אנשי ביתא.

אמר רבי יצחק, אלמלא דהוי גד מבני שפחות, שעתא קיימא ליה לאשלקא נתיר מפלא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל) בא גד קרי, וכתיב בגד חסר אל"ף, דהא שענתא קיימא בשלימו, ואסתלק מגיה. הדא הוא דכתיב, (איוב ו) אחי בגדו כמו נחל, בגין דההוא נהר דנגיד, אסתלק בההיא שענתא, וכתיב בגד חסר אל"ף, ועל דא, לא זכה בארעא קדישא ואסתלק מינה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן דהיה כהאי גוונא, פדכתיב, פחו פמים אל תותר דאסתלקו מיין ולא נגידו, והא אתמר כמה אפגים. ותרוייהו לא זכו בארעא קדישא, וחילין ומשיריין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא. תא חזי, מה דאתפגים בגד, אשתלים באשר, הדא הוא דכתיב, מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. השתא אשלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא אשתמיטו במערתא דלוד, דעאלו קמי תקפא דשמשא, דהוו אזלי בארעא. אמר רבי אבא נסחר האי מערתא במלי דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (שיר השירים ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת יה, האי קרא אתערנא ביה.

אבל ליליא חד הוה פד הוינא קאים קמי אבא, ושמענא מגיה מלה, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא, אלא